

BUDUJME SPOLEČNĚ NOVÉ LESNICTVÍ A PĚSTUJME LESY BUDOUCNOSTI

ALEŠ ERBER

Ing. ALEŠ ERBER

Působí jako lesnický poradce, analytik a odborný lesní hospodář a agrolesník. Mj. je členem Výboru pro životního prostředí, venkov a zemědělství zastupitelstva Pardubického kraje a Kůrovcového kalamitního štábu stejného kraje. Aktivně se zapojuje do komplexního řešení negativních dopadů klimatických změn na domácí lesnicko-dřevařský sektor, zemědělství a venkov. Snaží se o propagaci vyššího využití české dřeva z našich lesů v tuzemském průmyslu a ve stavebnictví. Je expertem na adaptaci lesů na klimatickou změnu a na management středního lesa.

SYNERGIE S OP

S ohledem na to, že ochranu přírody vnímám jako přirozenost součást mého hospodaření, který jde v ruku v ruce s cíli ochrany přírody, tak synergií je celá řada. Pokud na problematiku budeme hledět více zpovzdálí, tak společné je rozhodně šetrné hospodaření, ponechávání doupných stromů v porostech a potěžebních zbytků do zetlení, speciální managementy pěstování lesů jako je les střední a nízký vedle lesů světlých s nízkým zakmeněním. Myslím, že bych mohl dál a dál pokračovat. Jde o to nehledět na požadavky přírody z podstaty omezování vlastníka lesa nebo správce, ale spíše o přesvědčení zmíněných subjektů, že takto chtějí hospodařit a podpořit tím biodiverzitu, rovnováhu ekosystémů, a s tím i zvýšit rezistenci lesního ekosystému jako celku zaručující vyšší jistotu produkce. Pokud v hospodaření budou sami od sebe takto přistupovat, tak žádná omezení či ekonomická ztráta nevzniká.

KORELACE S OP

S ohledem toho, že mé motto je: „Nejvyšší cíle každé podnikatelské činnosti musí vždy stát na ekologické a sociální stabilitě. Pouze ta zajišťuje trvalou udržitelnost prostředí, možnost rozvoje a ekonomickou prosperitu,“ tak ochranu přírody mám v krvi. Důkazem toho je, že se snažím hospodařit maximálně šetrně. Pasečné způsoby pěstování lesů využívám jen v nejnútnejších případech a také se dlouhodobě zabývám středním a nízkým lesem nebo pěstováním domácích málo častých dřevin, jako je třešeň ptačí, jeřáb břek apod. Na ně se váže řada druhů brouků a hmyzu, přičemž jejich dřevo je vysoce ceněno. Samozřejmě ponechávání doupných stromů, potěžebních zbytků je pro mne zcela přirozené. Mnohými kolegy je řada obdobných požadavků OP vnímána jako ekonomická újma, jak jsem již naznačil. Osobně je nevnímám

s takovým omezením, pokud jsou nastavena v rozumné míře. OP mám prostě nastavenou trošku jinak. Vysvětlím strategii. Já určitý přístup k lesnímu hospodaření vyžadující OP po lesnících vidím spíše jako výhodu v mém hospodaření, protože vím, jak ho v rámci hospodaření pozitivně využít v rámci marketingu v prospěch můj nebo vlastníka lesa. No ta bene, když by to byl les pod nějakým stupněm ochrany přírody. Společnost totiž ekologické či environmentální přístupy vnímá pozitivně a na to se váže celý řetězec potenciálních příjmů z mimoprodukčních funkcí lesa. Musí se to podle mne umět skloubit. Myslím, že takovým dobrým příkladem jsou Městské lesy Hradec Králové, kde se snaží diverzifikovat příjem z lesního hospodářství, hospodařit stále více šetrněji, spolupracovat s vědeckými institucemi, a to dává velké možnosti rozvíjet biodiverzitu a naplňování cílů OP.

PRAKTICKÉ PROBLÉMY V SOUVISLOSTI S OP

Problémy? Já žádné nemám. Je ale pravda, že aktuálně nespravuji lesy vlastníkům lesů, kde by byly nějaké požadavky OP vyplývající ze zákona. Ale věřím, že by i tak nebyly, jelikož šetrné hospodaření, podpora biodiverzity a speciální managementy s důrazem na rozvoj fauny a flóry patří k mému stylu hospodaření.

Na současné ochraně přírody mi vadí roztržičnost odborných názorů různých odborníků, jaký management by měl mít přednost před tím druhým. Ale myslím, že to je v každém oboru a OP není výjimkou. Zastávám názor, že k prosazování toho či onoho managementu je nutné umět dobře argumentovat a jednat slušně. Často chybí ze strany OP určité pochopení pro praktické hospodářské procesy v lesnictví a zajištění či plnění ekonomických závazků vlastníků lesů nebo jejich správců. Když se kácí les, tak holt lítají třísky, vznikají koleje, jsou

občas odřené stromy. To vše patří lesní výrobě, která musí přinášet výnos, aby byla kryta péče a správa lesa. Nicméně vše se dá děla ohleduplněji a šetrněji v souladu s přírodou tak, aby se minimalizovaly negativní dopady na lesní ekosystém a zároveň to vynášelo. Jistě, jde o individuální přístup k lesu ze strany lesníků či spíše lesních těžařů a dělníků. Jsou lesní pracovníci, kteří mají větší vazbu k ochraně lesa, a pak tu jsou ti, kteří ji tolik nemají. Rozhodně si myslím, že těch s ekologickým myšlením je čím dál tím více díky zlepšující se výuce. U dělnických profesí je, či v minulosti byl, problém vyplácení nízkých mezd a v sektoru panovala nejistota práce. Mnoho kvalitních dělníků odešlo do jiných oborů a zřejmě se do lesa již nikdy nevrátí. To se také promítá do kvality práce v lese a zároveň zájmů OP. Ovšem nízké mzdy ve státní správě v rámci OP je také velké téma. Třeba mzdy u některých kolegů pracujících v národních parcích vnímám velice podhodnocené. Mám za to, že problému plyne z nevyřešeného financování národních parků a také to, že stát stále nedostatečně řeší sociální aspekty či roli státu v oblasti životního prostředí jako celku, a to především v NP. Přitom takové oblasti jsou často odlehle a pro standardní rodinný život velmi těžké. Další problém OP ještě vidím v představách

na určité požadavky na specifické formy těžby či managementy vyžadovanými OP. Pro příklad nepůjdu daleko. Opět si vezmu na paškál střední les. Tento tvar potřebuje aktivní management se silnými a intenzivními zásahy, takže může dojít k určitým střetům, nepochopení ze strany lesníků, ochranářů či laické veřejnosti. Nejsem si jist, zda tuto skutečnost si OP uvědomuje. Myslím, že v tomto směru chybí demonstrační příklady dobré praxe OP, které by byly veřejnosti představovány v dobré marketingové formě jako zdárný příklad spolupráce OP, vlastníka lesa a lesnicko-ochranářského managementu, kde se zájmy všech synergicky spojují.

NÁVRHY NA ZLEPŠENÍ

Mám za to, že celá řada střetů mezi lesníky a OP jsou zcela zbytečná. Chápu, že každý bychom chtěli prosadit to své. Ze svých zkušeností vím, že nejen život, ale i péče o les a jeho správa je o určitých kompromisech a dodržování pravidel. Dále si myslím, že určitým střetům chybí vůle jim předejít; tzn., že chybí aktivní komunikace ze strany OP či od lesníků. Ze strany OP občas chybí respektování vlastnických práva a správy lesa, což mnoho lesníků velmi dráždí. U lesníků často postrádám větší ekologické myšlení a pochopení toho,

že někdy méně, je více. Příkladem je kůrovcová kalamita díky všude přítomnému smrku, která obrovsky zatíží vlastníky lesů i státní pokladnici nebo debata o douglase. V diskuzích mi často chybí zájem se vůbec domluvit či alespoň se vzájemně respektovat a chovat se slušně. Vždyť cíl je více méně společný – odolný, druhově pestrý a stabilní lesní ekosystém. Tím více méně myslím to, že představy o takovém lese má každý z nás trochu jiný. Nicméně vytyčené cíle by se mohly sblížovat v této době přírodních změn.

Často však vnímám jak z jedné, tak z druhé strany ostrý až extrémistický dialog a napadání. Jádro problému se však často nachází jinde. Takže si dost často říkám, kdo má zájem, aby tu byly stále neustále nějaké střety a probíraly se marginální či banální záležitosti v mediálním prostředí? Poslední dobou také nabývám dojmu, že pokud není v něčem problém, tak se ho někteří snaží vyvolat. Z toho pramení, že někteří se snaží neustále hledat nějakého svého nepřítele a proti někomu či něčemu bojovat.

Návrh na zlepšení? To si netroufnu říci. Nicméně jsem toho názoru, že pro OP a lesnický sektor se díky rozpadům lesa a ekologické a ekonomické krizi vytváří prostor pro sblížení se, či dokonce debatu v platformě, aby se problémy řešily jako jeden muž. Jedním z takových témat by mohla být přemnožená spárkatá zvěř. V lesnické branži dochází k přibližování se myšlenkám, které OP dlouhodobě prosazuje. Vliv rychlé změny klimatu celý proces k přiklonění se k šetrnějšímu nakládání s lesy urychluje. Je nutné však být trpěliví. Je často zbytečné prosazovat zájmy demonstrací moci a mít představu, že něco půjde hned. Je pak přirozené, že se pak ekologické zájmy těžce aplikují v praxi, samotná OP se haní, čímž ztrácí kredit u odborné i laické veřejnosti. Spíše by se měly vytvořit takové podmínky, aby vlastníci lesů sami od sebe zaváděli požadavky a představy OP, které by přijali jako své vlastní. Nejlepší OP se lesníky vykonává ta, která se zavádí zcela přirozeně. To znamená, že lesníci sami cítí, že to tak je správné pro lesní ekosystém.

Aleš Erber je zachycen při výkladu svých zkušeností s adaptací borových porostů na sucho, jehož výsledky práce zaujaly okolní správce lesů natolik, že je na svých majetcích začínají taktéž aplikovat. Příkladem jsou např. Městské lesy Hradec Králové. Správnost postupů adaptace lokálního ekotypu tzv. týništské borovice prokazují i prozatímní vědecké výsledky. Foto Radek Kalhous, MAFRA